

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce

Meno oponentky: doc. PhDr. Mária Dávideková ,PhD.

Názov habilitačnej práce: Aktuálna situácia osôb so zdravotným postihnutím v procese integrácie a inklúzie vo vybraných oblastiach ich života na Slovensku

Autor habilitačnej práce: PhDr. František Radi, PhD.

Odbor: Sociálna práca

1. Aktuálnosť témy a vzťah k študijnému odboru

Predložená habilitačná práca autora prináša ucelený pohľad na dôležitú problematiku aj v súčasnosti –problematiku zameranú na život a aktuálnu situáciu osôb so ZP v procese integrácie a inklúzie. Narodenie dieťaťa so zdravotným postihnutím, znamená pre rodičov veľkú životnú zmenu, ktorá hlboko zasahuje do života celej rodiny a samozrejme ho aj mení. Rodičia sú od začiatku konfrontovaní s problémami týkajúcimi sa s výchovou, integráciou, ktoré často krát zvládajú ťažko a práve včasná pomoc ich adaptáciu zlepší a poskytne im nový pohľad na túto situáciu.

Práve aj sociálne služby , kompenzácie ŤZP v súčasnosti predstavujú veľmi širokú oblasť pomoci klientom v rôznych nepriaznivých životných situáciách ,majú svoje miesto v sociálnej politike štátu, samosprávy a neštátnych subjektov. Ich význam nie je dôležitý len vzhľadom na počet klientov, ktorí ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť klientov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu.

Aktuálnosť témy

Aktuálnosť témy zapadá aj do rámca neustálych diskusií týkajúcich sa aj integrácie osôb so zdravotným postihnutím a s ich aktívnou účasťou zapájať sa do skvalitňovania svojho osobného, ale aj pracovného života, ako aj o kvalite v poskytovaní sociálnych služieb na Slovensku, nakoľko v poslednom období sa niekoľkokrát zmenila rámcová legislatíva určujúca podmienky aj pre poskytovanie sociálnych služieb. Štát prostredníctvom právnych noriem upravuje aj oblasť kompenzácií sociálnych dôsledkov ŤZP, so snahou minimalizovať sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia.

Uvedené závažné problémy sú dôležité k riešeniu a vzťahu k sociálnej práci ako študijnému odboru. na Slovensku a v európskom kontexte.

Pozitívne hodnotím výber predloženej témy, téma Habilitačnej práce je aktuálna a obohacujúca aj pre prostredie vysokoškolského vzdelávania v sociálnej práci, ale aj pre samotný študijný odbor sociálna práca. Už samotný názov práce predpokladá, že autor bude chcieť splniť ciele a očakávania kladené na uvedenú zvolenú problematiku. Hlavným cieľom habilitačnej práce bolo spracovať, zistiť a poukázať na aktuálnu situáciu v oblasti predprimárneho až terciárneho vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a poukázať na nedostatky v procese vzdelávania a ďalším cieľom je identifikovať vplyv nezamestnanosti na zdravie človeka, objasniť podstatu podporovaného zamestnávania a význam agentúr podporovaného zamestnávania.

Veľmi pozitívne hodnotím motiváciu autora pri výbere témy, vzhľadom aj k jeho osobným a profesionálnym –odborno -praktickým skúsenostiam v uvedenej problematike.

2. Požadovaný rozsah a posúdenie štruktúry práce

Predkladaná práca má teoretické zameranie.

.Prácu tvorí 194 strán odborného textu vrátane bohatého zoznamu použitej odbornej literatúry od domácich a zahraničných autorov. Predložená habilitačná práca je spracovaná v požadovanej forme a úrovni , spĺňa kritéria kladené pre tento druh prác. Habilitačná práca je teoretického charakteru spracovaná do 5 rozsiahlych kapitol, 2 prílohy.Štruktúra preloženej práce je vhodne zvolená, má logickú následnosť a je vhodne je členená. Autor pracuje s dostatočným počtom - literárnych prameňov, ktoré korešpondujú s uvedenou témou, dodržiava citačnú normu v práci.

3. Posúdenie formálnej stránky práce

Predložená habilitačná práca je spracovaná na primeranej úrovni tak po formálnej stránke ako aj z hľadiska teoretického spracovania danej problematiky. V práci sa vyskytujú menšie nedostatky v jazykovej a štylistickej úprave, preklepy. Celá štruktúra práce uvedeného autora je pomerne vhodne zvolená, jednotlivé kapitoly a podkapitoly práce majú logickú následnosť a štruktúru. Habilitačná práca je spracovaná odborným štýlom, spĺňa kritéria práce po formálnej úprave - stránke .

4. Posúdenie úrovne – obsahu spracovania práce

Celú predloženú časť habilitačnej práce tvoria 5 rozsiahle kapitoly a značný počet podkapitol. Predložená práca je venovaná v 1.úvodnej kapitole teoretickej časti - vymedzeniu výskumného problému – legislatívnemu rámcu a podrobnej klasifikácii zdravotného postihnutia, uvádza právne pramene viažuce sa k vzdelávaniu detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, zamestnávaniu hendikepovaných, poukazuje aj na významné dokumenty akým je Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 a Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

V ďalšej 2. kapitole autor podrobne spracováva problematiku integrácie a inklúzie. Poukazuje na zistenie, že najbližšou oblasťou o ktorej môžeme hovoriť ako o inkluzívnej, je oblasť vzdelávania, ktorá má ale tiež svoje nedostatky ako je nedostatočné sieťovanie a koordinačná činnosť medzi pedagogickými a odbornými zamestnancami, rodičmi, sociálnymi pracovníkmi, organizáciami v miestnej komunite a ďalšími intervenujúcimi subjektmi; nepostačujúci výkon supervízie pedagogických a odborných zamestnancov; nedostatočná osvetovú činnosť. Autor svoju pozornosť sústredil na kvalitu života osôb so zdravotným postihnutím.

Prínosnou časťou habilitačnej práce práce je 3 kapitola v ktorej sa autor venuje a zaoberá otázkami integrácie a inklúzie v životných etapách ľudí so zdravotným postihnutím. Podrobne poukazuje na pred primárne, primárne, sekundárne a terciárne vzdelávanie. V oblasti zamestnávania autor zdôrazňuje a poukazuje na základe zistení aký ma negatívny vplyv na zdravie ZP nemožnosť zamestnať sa, ale aj strata zamestnania.

Autor práce v tejto časti práce uvádza podnetné zistenia z realizácie jeho výskumu v období apríl -máj 2015 s cieľom a so zámerom analyzovať využívanie aktívnych opatrení trhu práce občanmi so zdravotným postihnutím a poukázať na problematiku dlhodobej nezamestnanosti a nízkej miery uplatnenia na trhu práce. (Radi a kol, 2016) Autor zisťoval prítomnosť bariér očami ľudí so zdravotným postihnutím, ktoré im bránia uplatniť sa na pracovnom trhu, ako aj formy pomoci, ktoré využívajú na podporu zamestnávania. Zber dát bol realizovaný formou rozhovoru a otvorením kódovaním boli vyhodnocované výpovede participantov so ZP postihnutím, ktorí boli klientmi odboru sociálnych vecí v čase realizácie výskumu. Výskumný súbor tvorili 10 ľudia s telesným postihnutím, ktorí boli dlhodobo nezamestnaní viac ako dva roky a ich

pracovné skúsenosti sú minimálne. Cieľom výskumu bolo zistiť a poukázať, ako vnímajú občania so zdravotným postihnutím aktívne opatrenia trhu práce a zároveň poukázali na problematiku ich dlhodobej nezamestnanosti a nízkej miery uplatnenia na trhu práce. Prínosné sú zistenie z realizácie uvedeného výskumu.

V záverečnej podkapitole tejto časti práce bola venovaná problematike a otázkam partnerstva, sexuality, rodiny a výchovy. Autor spracováva a uvádza aj mýty, ktoré sa spájajú so životom ľudí so ZP.

Záverečnú časť habilitačnej práce predstavuje kapitola v ktorej autor spracováva a ponúka priestor pre sociálne poradenstvo osôb so zdravotným postihnutím. Venuje sa podrobnejšie sociálno-právnomu poradenstvu, kariérnemu poradenstvu, ktoré zohráva v ich živote významnú úlohu ale aj pomoc. Autor taktiež poukazuje na význam sociálnej rehabilitácie pre túto cieľovú skupinu osôb, taktiež poukazuje na význam viery v Boha, ktorá pre väčšinu hendikepovaných znamená, že prostredníctvom nej nachádzajú „zmysel svojej existencie.“

Sociálna rehabilitácia predstavuje a je dôležitým nástrojom pomoci pri začleňovaní sa človeka so zdravotným postihnutím do každodenných činností v spoločnosti.

Habilitačnú prácu uzatvárajú podrobné návrhy a odporúčania do praxe, ku ktorým autor dospel a spracoval na základe naštudovanej literatúry, realizovaného výskumu autora a výskumov aj iných odborníkov a osobných skúsenosti autora.

Uvedené odporúčania sú podnetné a prínosné aj pre ďalších odborníkov v uvedenej problematike - oblasti, ale aj pre osoby so ZP. Spracoval ich prehľadne do jednotlivých oblastí:

-V oblasti inkluzívneho vzdelávania:

- V oblasti vzdelanostnej politiky

-V oblasti zamestnávania:

- nanovo prehodnotiť v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení mieru poklesu schopnosti vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť podľa druhu a stupňa zdravotného postihnutia, nakoľko žiadateľ o invalidný dôchodok je častokrát na rozhraní priznania čiastočného a úplného invalidného dôchodku, od ktorého sa odvíjajú príspevky v oblasti zamestnávania v zmysle zákona o službách zamestnanosti č. 5/2004
- V oblasti rodinnej a bytovej politiky osôb so zdravotným postihnutím

Záver práce je obohatený o množstvo podnetov, informácií a odporúčaní pre prax, ktoré sú inšpirujúce aj pre ďalších odborníkov z oblasti sociálnej práce a soc.služieb a pre nás pre všetkých.

Prínos pre ďalší rozvoj vedy a sociálnej práce

5. Posúdenie prínosu práce

Záver práce je obohatený o množstvo podnetov, informácií a odporúčaní pre prax, ktoré sú inšpirujúce aj pre ďalších odborníkov v uvedenej problematike.

Zistenia a predložené odporúčania môžu byť inšpirujúce a nápomocné nielen pre súčasnú sociálnu prax – sociálne služby , ale aj ako pracovný materiál smerujúci k návrhom na neustále skvalitnenie práce v tejto uvedenej oblasti. Autor predloženej práce v súlade s cieľmi práce spracoval podrobný a ucelený prehľad na uvedenú problematiku.

Pripomienky k práci:

1. V práci sa vyskytujú menšie nedostatky vo formálnej úprave práce – preklepy, štylistické a jazykové nedostatky.
2. Považujem za absentujúce, že nie spracovaná diskusia k teoretickej časti práce

Otázky k práci:

1. **Uvedte, aký je Váš názor na celoživotné vzdelávanie všetkých pracovníkov v SP a jeho význam v profesii, ktorú vykonávajú**

ZÁVER:

Predložená habilitačná práca je spracovaná na primeranej úrovni tak po formálnej stránke ako aj z hľadiska teoretického spracovania uvedenej problematiky , zodpovedá požiadavkám na spracovanie takéhoto charakteru prác. Autor preukázal schopnosť teoreticky a prakticky rozpracovať túto náročnú tému, ktorá je prínosom a obohatením pre teóriu a prax v uvedenej oblasti.

Odporúčam prijať habilitačnú prácu PhDr.Františka Radi, PhD., k obhajobe pred habilitačnou komisiou. Po úspešnom obhájení habilitačnej práce navrhujem udeliť vedecko-pedagogický titul docent (v skratke „doc.“) v študijnom odbore 3.1.14 Sociálna práca.

Trnava 9.6.2021

doc.PhDr. Mária Dávideková, PhD.

oponent

